

בבאר שבע

העותרת:

ע"י ב"כ עוה"ד נעמי הגר ואח'
רח' הרכבת 42
תל אביב 67770
טלפון 03-6244120 ; פקס 03-6244130

-נג ד-

מדינת ישראל משרד הפנים

המשיבה:

ע"י ב"כ עו"ד פרקליטות מחוז דרום אורחי
התקווה 4 ת.ד 10309 באר שבע 84105
טל: 08-6264670 פקס: 02-6467058

הודעה ובקשה למחיקת העתירה מטעם המשיבה

א. מבוא

1. עניינה של העתירה הוא בבקשת העותרת להיכנס לישראל כדי לבקר את אימה. לטענת העותרת, היא אזרחית ישראלית שעברה להתגורר ברצועת עזה בשנות השמונים.
2. כפי שיפורט להלן, אין חולק בדבר קיומה של זכות עקרונית של אזרח ישראלי להיכנס למדינת ישראל (בכפוף לזיהויו) ואולם, בכדי שניתן יהיה ליישם את אותה זכות נדרש זיהוי של האדם הטוען להיותו אזרח ישראלי. זיהוי ודאי של האדם המבקש להיכנס לישראל הוא תנאי לכניסה לישראל. לעניין זה אף נקבעה הוראה מפורשת בחוק הכניסה לישראל התשי"ב-1952, (להלן: חוק הכניסה). זהו עיקרון ברור ומקובל לעניין הסדרי כניסה בכל מעברי הגבול בעולם.
3. הטיפול בבקשת העותרת החל למעשה עם חידוש הבקשה על ידי העותרת בחודש אוגוסט 2012. נוכח פניות שונות שהתקבלו אצל המשיבה בתקופה האחרונה, התנהלו אצל המשיבה ובינה לבין גורמים נוספים ולווסטיים דיונים רבים לגבי אופן הטיפול בכניסתם של אזרחים ישראליים המתגוררים ברצועת עזה, לישראל. בימים אלה הוחלט על ידי המשיבה על גיבוש הטיפול בבקשות כניסה של אזרחים ישראלים מתוך שטח רצועת עזה. ובהחלטה זו יש בכדי להשליך באופן ישיר על הטיפול והסדרת עניינה של העותרת.

4. כפי שיפורט להלן, בעניינה הפרטני של העותרת אשר לא ניתן להסתייע לגביה בשום מסמך זיהוי מקובל חלופי עקב נסיבותיה הפרטניות שיפורטו להלן, וככל שברצונה להיכנס לישראל כאזרחית ישראלית, יהא עליה להגיש בקשה להנפקת מסמך נסיעה ישראלי (תעודת מעבר או דרכון ישראלי)
5. תנאי להנפקת מסמך נסיעה ישראלי בנסיבות העניין, ועל מנת שניתן יהיה לזהותה באופן ודאי, יהיה עריכת בדיקת רקמות על ידי העותרת (בדיקות שנערכות באמצעות דגימת רוק של המבקש אשר מועברות לבדיקה בהתאם להליך המקובל בעניינים אלה במעבר הגבול במחסום ארז).
6. בהקשר זה יוסף כי כפי שיפורט להלן, קיימים גם מקרים שאירעו של זיוף והתחזות של תושבי רצועת עזה לישראלים, מקרים אלה מחייבים אף מטעם זה זהירות מוגברת לעניין החובה לזהות באופן ודאי את תושבי הרצועה, כשהם מציגים עצמם כאזרחים ישראליים הרשומים אצל המשיבה ומבקשים להיכנס לישראל.

ג. רקע כללי -

7. חוק הכניסה לישראל הוא המסדיר כניסה לתחומי מדינת ישראל.

סי' 7 לחוק הכניסה קובע כי:

"לא ייכנס אדם לישראל, בין שהוא אזרח ישראלי ובין שאיננו אזרח ישראלי, אלא באחת מתחנות הגבול שקבע שר הפנים בצו שפורסם ברשומות, ולאחר שהתייצב שם לפני קצין בקורת הגבולות או בקר גבולות והציג לפניו דרכון או תעודת מעבר בני-תוקף; שר הפנים רשאי לפטור אדם מהוראות סעיף זה, אם יש נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת לדעתו". (ההדגשות הוספו)

עוד קובע סי' 9 לחוק הכניסה כי:

"מי שבא לישראל ורוצה להיכנס אליה, רשאי קצין בקורת הגבולות לעכב את כניסתו עד לבירור אם רשאי הוא להיכנס, ולהורות מקום ששם יימצא עד גמר הבירור או עד ליציאתו מישראל."

8. הינה כי כן, חוק הכניסה קובע ומסדיר למעשה את אופן הכניסה לתחומי מדינת ישראל, לרבות כניסת אזרחים לתחומי ישראל. הרציונאל ברור, הכניסה לישראל אף של אזרחי המדינה, כפופה לבירור, הסדרה ובדיקה באמצעות זיהוי על ידי דרכון או תעודת מעבר.
9. בשנת 2005, לאחר ההתנתקות מחבל עזה, הוכרז מעבר ארז כתחנת גבול לעניין סעיף 7 לחוק הכניסה, דהיינו מעבר ארז מוגדר כמעבר גבול בינלאומי על פי סי' 1 לצו הכניסה לישראל (תחנות גבול), תשמ"ז-1987.
10. בתחילת שנת 2011 עבר מערך ביקורת הגבולות לאחריות רשות האוכלוסין וההגירה.
11. החל מספטמבר 2011 התקבלו בלשכה המשפטית במטה רשות האוכלוסין וההגירה פניות שונות של עמותת "גישה" לגבי כניסתם של תושבי רצועת עזה הרשומים כאזרחים ישראלים. רצף הפניות הביא לסדרה של דיונים ושיבות הן בתוך רשות האוכלוסין והן של הרשות עם גורמים רלוונטיים מחוץ לרשות.
12. יצוין, כי בעוד שיציאתם של ישראלים לעזה טעונה היתר של אלוף פיקוד דרום בהתאם לסעיף 24 לחוק יישום תוכנית ההתנתקות התשס"ה – 2005, הרי שלעניין כניסתם לישראל אין חוק יישום תוכנית ההתנתקות קובע הוראות, לפיכך הכניסה חזרה לישראל כפופה לחוק הכניסה לישראל.
13. בהיעדר מסמכי זיהוי ישראליים למי שמבקש לעבור במעבר גבול, לא ניתן לזהותו ולשייכו לזהות הנטענת על ידו, כלומר – לא ניתן לזהות האם מי שמבקש להיכנס לישראל הוא אכן אותו אדם הרשום במרשם כאזרח ישראלי וכתוצאה מכך האם הוא אכן זכאי להיכנס לישראל.
14. יצוין טרם הסדרת הנושא אופשרה לעיתים כניסתם של מי שרשומים כאזרחים ישראלים ומחזיקים באמצעי זיהוי פלסטינאים באמצעות היתרים ומכח צו הכניסה לישראל (פטור תושבי רצועת עזה) (הוראת שעה), התשס"ה – 2005. ואולם, צו זה חל על תושבי רצועת עזה הנכנסים לישראל מכח היתר, ולא על אזרחים ישראלים.
15. בעניין זה יוסף עוד כי כניסה של תושבי הרצועה בהסתמך על אמצעי זיהוי פלסטינים מחייבת את היתר הגורמים הביטחוניים הרלוונטיים על כל הכרוך מכך. בין השאר ניתן לדרוש במצב זה עריכת תחקיר בטחוני. לעניין זה יוסף עוד כי העותרת עצמה מציינת בעתירה ובמכתבה אל הרשות מיום 8.8.12 כי תסרב לדרישת גורמי הביטחון לעריכת תחקיר בטחוני.
16. יובהר כי בהתאם לחוקי המדינה אין החרגה לעניין אזרחים ישראלים המבקשים להיכנס לישראל מרצועת עזה – ולמעשה הם צריכים להיכנס לישראל בהתאם לדין שחל על כל האזרחים הישראליים - הם צריכים לעבור בפני קצין ביקורת גבולות שיכול לזהות אותם בוודאות, באמצעות מסמך נסיעה ישראלי.
17. היות ועד כה לא נדרשו אזרחים ישראלים העוברים במעבר ארז (שהינו כאמור מעבר גבול בינלאומי מאז ההתנתקות מעזה בשנת 2005) להצטייד במסמכי נסיעה כמו בכל מעבר גבול אחר, נוצרו בעיות קשות לעניין הטיפול בכניסה מעזה לישראל של מי שרשומים כאזרחים ישראלים אך אין בידיהם מסמכי זיהוי ישראליים.

ג. הודעה בדבר המתווה שגובש אצל המשיבה לעניין הסדרת כניסתם של ישראלים משטח

רצועת עזה

18. בעקבות המקרים השונים שהובאו לפתחה של המשיבה, ולאחר הדיונים שהתקיימו בעניין, הוחלט, כי לאור הבעייתיות המובנית בתהליך זיהוי ללא מסמכי זיהוי ישראלים הרי שיש לדרוש כי אזרחים ישראלים שהעבירו מרכז חייהם לרצועת עזה יצטיידו במסמך נסיעה ישראלי (דרכון או תעודת מעבר) על מנת להיכנס חזרה לישראל, כך גם לגבי קטינים שנולדו בעזה לאזרחים ישראלים, והינם רשומים כאזרחים במרשם האוכלוסין.

19. החזקת דרכון או מסמך נסיעה ישראלי ע"י אזרחי ישראל המתגוררים ברצועת עזה תאפשר את זיהויים הוודאי הן במעבר בגבול והן בעת שהותם בישראל, שהרי בהיעדר תעודת זהות ישראלית אין גם דרך לזהותם בעת שהם שוהים בישראל.

20. לצורך כך, תושבי רצועת עזה הרשומים כאזרחים בישראל המבקשים להיכנס מעזה לישראל, יגישו בקשות להנפקת דרכון/מסמך נסיעה ישראלי במעבר ארז והן תועברנה לטיפול בישראל. עובר להנפקת הדרכון תתבצע בדיקה פרטנית האם ניתן, לצורך הנפקת מסמך נסיעה ישראלי, לזהות את המבקש באמצעים שונים לרבות בדיקת החומר המצוי בתיקי המרשם בישראל. בהיעדר אפשרות לזיהוי ודאי באמצעים המצויים בידי המשיבה – תותנה הנפקת הדרכון בהליך של בדיקת רקמות שמטרתו אימות ודאי של זהותו של המבקש.

21. יצויין, כי המתווה האמור, הקובע כי האזרחים יצטיידו במסמך נסיעה ישראלי תואם את הוראות הדין המחייבות את כל העוברים במעברי הגבול בהצגת דרכון או תעודת מעבר בפני בקר גבול (או בלשון החוק: קצין ביקורת גבולות) בכניסה לישראל וביציאה ממנה ומחייבות כניסת אזרחים ישראלים לישראל ויציאה ממנה באמצעות דרכון או תעודת מעבר ישראלית (סעיף 2א לחוק הדרכונים התשי"ב – 1952, חוק הכניסה לישראל התשי"ב – 1952 ותקנות שעת חרום (יציאה לחוץ לארץ) תש"ח – 1948).

22. המתווה האמור לא ימנע בכל המקרים את הצורך בבדיקת רקמות - במקרים בהם אין כל אמצעי אצל הרשות שמאפשר את זיהוי המבקש, עם זאת, לאחר ביצוע בדיקת הרקמות, כשיקבל האזרח מסמך נסיעה ישראלי, יתאפשר לו משם ולהבא מעבר קל ומהיר במעבר הגבול בודאי במשך תקופת תוקפו של מסמך הנסיעה וגם לאחר פקיעת תוקפו – כל עוד תאפשר התמונה שבאותו מסמך זיהוי ודאי לצורך הנפקת מסמך נסיעה חדש. כך צפויה הקלה משמעותית לאותם אזרחים בכניסות חוזרות לאחר ההנפקה הראשונה של מסמך הנסיעה.

23. כך בכל מקרה לגופו תידרש בדיקת המקרה ונסיבותיו - האם יש דרך – באמצעות החומר הקיים בתיקים אצל המשיבה או באמצעות מסמכים שהונפקו בעבר על ידה - לזהות באופן ודאי את הישראלי לצורך הנפקת מסמך נסיעה ישראלי. באין דרך המאפשרת זיהוי ודאי כאמור, תדרש בדיקת רקמות המזהה את אותו מבקש כאותו אזרח ישראלי הרשום במרשם האזרחים. (ביצוע בדיקה כזו יתאפשר לאחר שהמבקש יגיש לביהמ"ש לענייני משפחה בקשה למתן צו לבדיקה גנטית).

24. דוגמא לבדיקה פרטנית מעין זו מצויה בנספח שצורף (נספח ע/16) לעתירה. במקרה זה התאפשרה כניסתו של אותו אזרח ישראלי לישראל מרצועת עזה לאחר שנמצא שהמבקש הוציא תעודת זהות ישראלית בשנים האחרונות (בשנת 2004) ורק לאחר מכן יצא לרצועת עזה. אף שלא החזיק עוד בתעודת הזהות הישראלית שתאפשר את זיהויו במעבר הגבול בעת הכניסה לישראל, ניתן היה לאמת את זהותו בהשוואה לתמונה שלו בתיק האישי המצוי בלשכה – התמונה שנמסרה בעת שהוציא בלשכה תעודת זהות. לשם הבהרה ייתכן גם מקרה שבו יתאפשר זיהויו של מי שמחזיק בדרכון ישראלי מהשנים האחרונות שאף אם אינו תקף, יש בו תמונה עדכנית המאפשרת זיהוי וודאי של המחזיק בו.

ד. העובדות בעניינה של העותרת וההחלטה הפרטנית בעניינה

25. בעתירה נטען כי, העותרת הינה אותה אזרחית ישראלית אשר נולדה בישראל ביום 1/65 והיתה אזרחית מלידתה.
26. ביום 1984/1984 הוצאה על ידי אותה אזרחית תעודת זהות ישראלית, בהיותה בת 18 (וחודשיים).
27. החל משנת 1985 היא אינה תושבת מדינת ישראל. כנטען בעתירה, העותרת מחזיקה בת.ז. פלסטינית, היא מתגוררת בעזה, כאמור מעל לשלושים שנה נשואה לפלסטיני תושב הרצועה ולהם 7 ילדים. הילדים הם בעלי מסי.ת.ז. פלסטיני ואינם רשומים כאזרחים ישראליים במרשם האוכלוסין הישראלי.
28. הטיפול בבקשת העותרת חודש אצל המשיבה לאחר חידושה באוגוסט 2012. כאמור בעתירה, קודם לכן הבקשה נזנחה על ידי העותרת עצמה בשל נסיבות אישיות שלה. כמו כן מצוין בעתירה כי העותרת עצמה סירבה לעריכת תחקיר בטחוני כאשר התבקשה לכך כתנאי לכניסתה תוך שימוש באמצעי זיהוי פלסטינאים.
29. לטענת העותרת היא מסרה את תעודת הזהות הישראלית שהיתה לה למינהל האזרחי בעת המעבר לעזה, כלומר בשנת 1985. כך שכיום היא אינה מחזיקה בכל מסמך ישראלי נושא תמונה שיאפשר זיהוי הוודאי.
30. בהקשר זה יצויין, כי אף אם תעודת הזהות היחידה שהוצאה היתה נשמרת, הרי שזה לא היה מסייע לעניין אימות זהותה של העותרת, כיוון שמדובר בתעודה שהונפקה בשנת 1984 בעת שהיתה כבת 18. כיום, לאחר 29 שנים, כשהיא כבר בת 46, יש להניח כי היה זה בלתי אפשרי לזהותה באמצעות תמונה כה ישנה שככל הנראה כבר אינה משקפת את מראה פניה כיום.
31. כאמור בעתירה, העותרת העבירה את מרכז חייה לרצועת עזה עם נישואיה, לפני כמעט 30 שנה. כך נוצר מצב אובייקטיבי של ניתוק מישראל למשך תקופה ארוכה מאוד. בתור מי שאינה תושבת ישראל לעת הזאת, היא אינה זכאית לקבלת תעודת זהות (שהיא זכות וחובה של תושב ישראל – סעיף 24 לחוק מרשם האוכלוסין התשכ"ח - 1965). מסמך נסיעה ישראלי היא מעולם לא הוציאה (ונוער כי לכך היא כן זכאית בהיותה אזרחית ישראלית, שכן זוהי זכות שאינה תלוית תושבות). כמו כן, היא לא קיימה את הוראות סעיף 17 לחוק מרשם האוכלוסין ולא פעלה לרישום ילדיה במרשם האוכלוסין.

32. עוד יוער, כי ילדיה של העותרת נולדו בשנים – 1985, 1987, 1988, 1990, 1992, 1996, 2005 – לו היתה מקפידה ומבקשת רישומם כאזרחים בסמוך ללידתם והיתה שומרת על רצף של פעולות ושירותים מול המשיבה, ניתן היה להיעזר בחומר שהיה מצטבר בתיקים ובאמצעותו לנסות הגיע לזיהוי הנדרש.
33. הניתוק האמור יצר באופן אובייקטיבי את העדר האפשרות לזהותה כאזרחית ישראלית בצרוף העדר מסמך זיהוי ישראלי בעל תמונה עדכנית או חומר אחר המצוי אצל המשיבה שיאפשר את זיהויה.
34. אין צורך להכביר במילים בעניין הרגישות הקיימת דווקא במעבר הגבול של רצועת עזה, נוכח המצב הביטחוני השורר כיום ובמיוחד לאור העובדה כי ברצועת עזה מתקיים שלטון ממשלת חמאס, רגישות המצב מחייבת זהירות יתירה בזיהוי המבקשים להיכנס למדינת ישראל מגבול זה.
35. בהקשר זה יוסף כי קיימים גם מקרים שאירעו של זיוף והתחזות של תושבי רצועת עזה לישראלים, מקרים אלה מחייבים אף מטעם זה זהירות מוגברת לעניין החובה לזהות באופן ודאי את תושבי הרצועה, כשהם מציגים עצמם כאזרחים ישראליים הרשומים אצלנו ומבקשים להיכנס לישראל.
36. בהקשר זה יוסף כי קיימים גם מקרים שאירעו של זיוף והתחזות של תושבי רצועת עזה לישראלים, מקרים אלה מחייבים אף מטעם זה זהירות מוגברת לעניין החובה לזהות באופן ודאי את תושבי הרצועה, כשהם מציגים עצמם כאזרחים ישראליים הרשומים אצל המשיבה ומבקשים להיכנס לישראל.
37. בכדי להמחיש את חומרת הדברים ואת הסכנה הביטחונית הטמונה העלולה להיגרם ממי שמתחזה לאזרח ישראלי בבואו להיכנס ארצה דרך מעבר הגבול מרצועת עזה, יתואר מקרה שפרטיו נחשפו לאחרונה בעניינן של שתי נשים פלסטינאיות שהתחזו לשתי ישראליות תוך שימוש בזהותן של שתי אחיות ישראליות שנפטרו בילדותן. האחיות הישראליות נפטרו בביתן והפטירה לא דווחה כדין-כך נשאו "זהויות חיות" במרשם האוכלוסין. שתי הפלסטינאיות השתמשו בזהותן, נכנסו מרצועת עזה לישראל, הגיעו ללשכת המשיבה במועדים שונים, ותחת שמות הישראליות ביקשו הנפקת תעודות זהות ישראליות. כך במשך שנים השתמשו שלא כדין בזהות ישראלית לא להן. אחת מאותן נשים אף הוציאה דרכון ויצאה וכנסה לישראל עימו הלך ושוב במעברי הגבול השונים.
- בהקשר זה מצ"ב שני מכתבים מיום 22.5.12 ומיום 10.12.12 של גורמים אצל המשיבה המתייחסים ומתארים את אותם מקרים מסומנים א' ו-ב'.**
38. נוכח כל האמור לעיל, על העותרת להגיש בקשה למסמך נסיעה ישראלי במעבר ארז. בשל נסיבותיה של העותרת, הנתק שנוצר כאמור לעיל ואי קיומם של חומר ומסמכים אצל העותרת או אצל המשיבה המאפשרים זיהויה, ובהיעדר דרך כאמור לזהות את העותרת באופן ודאי לצורך הנפקת מסמך הנסיעה שיאפשר כניסתה לישראל, הזיהוי הוודאי ייעשה באמצעות בדיקת רקמות ביחס לקרובי המשפחה מדרגה ראשונה הנמצאים בישראל, כפי שייקבע בצו בית המשפט לענייני משפחה בהתאם לבקשה שתוגש על ידי העותרת.

39. לסיום יצויין כי החלופות השונות אשר נמנות בס' 45 לעתירה אינן רלבנטיות כלל לעותרת. היות והעותרת הינה אזרחית ישראלית חלים עליה הדינים שפורטו לעיל בדבר כניסה לישראל. על פלסטינאים חל הסדר מיוחד - צו הכניסה לישראל (פטור תושבי רצועת עזה) (הוראת שעה) התשס"ח-2005 ולגביהם ישנם קריטריונים מיוחדים לכניסה לישראל. העותרת כאמור, סרבה להיענות לדרישת הגורמים הביטחוניים ככל שמדובר על כניסה תוך שימוש באמצעי זיהוי פלסטינאים (חלופות א ו- ב המנויות בס' 45 לעתירה), כמו כן העותרת לא טוענת כי קיים בידה דרכון ישראלי בעל תמונה שיכולה לסייע בזיהוי (חלופה ב' המנויה בס' 45 לעתירה), וודאי שהעותרת אינה מחזיקה בתעודת זהות ישראלית, ולא בספח שלה - הרי העותרת טוענת כי הפקידה את תעודת הזהות הישראלית בשנות השמונים ולא בשנת 2004 ולכן כאמור לעיל, אף לו הייתה העותרת מחזיקה בתעודת זהות, קרוב לוודאי שלא היה ניתן להסתייע בה כדי לאמת זהותה (חלופה ג' המתוארת בס' 45 לעתירה) אף נפקותה של חלופה ד' אינה ברורה כלל שכן לא נטען על ידי העותרת כי יש בידה היתר שהייה ברצועת עזה, נושא תמונתה מן העת האחרונה שיכול לסייע בזיהוי.

40. לטענת המשיבה העתירה מיצתה את עצמה בהינתן הפתרון בהתאם למתווה האמור שיאפשר את זיהוי של העותרת ובהתאם לתוצאה בבדיקת הרקמות, תאפשר גם את כניסתה של העותרת לישראל. נוכח האמור, תבקש המשיבה כי העתירה תימחק.

נאוה גוטמן, עו"ד

סגנית לפרקליט מחוז דרום - אזרחי

י"א אדר תשע"ג
21 פברואר, 2013